

1920-07-24
Dons, Else Merete

Af Finn Zinklar
Min bror Steen – Liselejemaleren

(c) Finn Zinklar og Forlaget Frother

Min bror Steen blev født den 20. januar 1922 på Eli Møllers fødeklinik på Hauser Plads i København. Selv er jeg født den 19. april 1923 i Valby, og det var en hjemmefødsel. Så der er altså kun 15 måneders forskel på min bror og mig. Nogen legekammerater havde vi som små ikke, men vi havde nok i os selv. Vi havde begge en livlig fantasi og kunne i flere timer isolere os i soveværelset, hvor vi opdigtede vor egen fantasiverden. I den boede vi på en lille solbeskinnet tropeø, hvor vi havde både en chokoladebrun mor og far.

Skønt jeg som sagt var 15 måneder yngre end min bror, kom vi alligevel til at gå i samme klasse i Vestervoldgade skole, og trods min unge alder klarede jeg mig udmærket. Min bror og jeg sad også ved siden af hinanden i klassen.

Vi blev også konfirmeret samtidig i Vor Frue Kirke i marts 1937. Da jeg endnu ikke var fyldt 14 år, måtte jeg have en særlig tilladelse.

Da vi gik ud af skolen efter 8. klasse, fik vi begge en flidspræmie. Jeg fik H.G. Wells "Verdens Historie" i en meget smuk indbinding.

Efter sommerferien kom vi i lære i min fars firma, hvor vi hurtigt fik en hel etage for os selv, da vi havde gennemgået et maskinskrivningskursus hos Nehm i Frederiksborggade. Jeg skrev firmaets breve og fakturaer, mens min bror tog sig af indpakning og forsendelse, og overanstrengte blev vi ikke.

Det var dengang meningen, at vi skulle føre firmaet videre. Firmaet lå i det gamle Borgergade i en ret ny værkstedsbygning. Vores hovedartikel var blæk, og det ville der altid være brug for, mente både min far og hans kompagnon. Men så blev kuglepennen opfundet og overflødiggjorde på få år det ellers uundværlige fyldepenneblæk.

Nogle år senere havde min bror derfor søgt og fået en stilling i det store amerikanske kosmetikfirma Elizabeth Arden, der dengang lå i Tømmerup tæt ved lufthavnen. Der blandede han blandt andet farver til læbestifter og tog del i produktionen af dyre

Steen Zinklar, 1922-01-20

skønhedscremer og pudder. Han var glad for sit velduftende job. Men i slutningen af 1960'erne blev importtolden på udenlandske kosmetikvarer sat så kraftigt ned, at det ikke længere kunne betale sig for firmaet at opretholde en fabrikation her i Danmark. Det betød, at både min bror og alle hans kolleger måtte sige farvel til deres job.

Min bror havde sparet en del penge op, og da han var dygtig til både at tegne og male, besluttede han sig til at blive kunstmaler. Han startede med at male vellignende kopier af berømte impressionisters mest populære billeder, f. eks. Renoirs "Badende Piger", og dem havde han ikke svært ved at sælge. Men allerhelst malede han marinebilleder, og han var god til at male oprørt hav og fuldriggere med alle sejl sat. Nogle af hans billeder endte endda som forsideillustration på det kendte søfartsmagasin "Vikingen".

Min bror havde, lige fra han var dreng, været dybt fascineret af sørøverromaner og havde selv en større samling af, og en dag besluttede han til selv at skrive en. Og det gjorde han og sendte manuskriptet til Martins Forlag, der straks antog romanen. Den udkom i en serie børnebøger, der omfattede en række kendte og spændende romaner som "Skatteøen", "Kong Salomons Miner", "Den Røde Pimpernel" og "Fangen på Zenda".

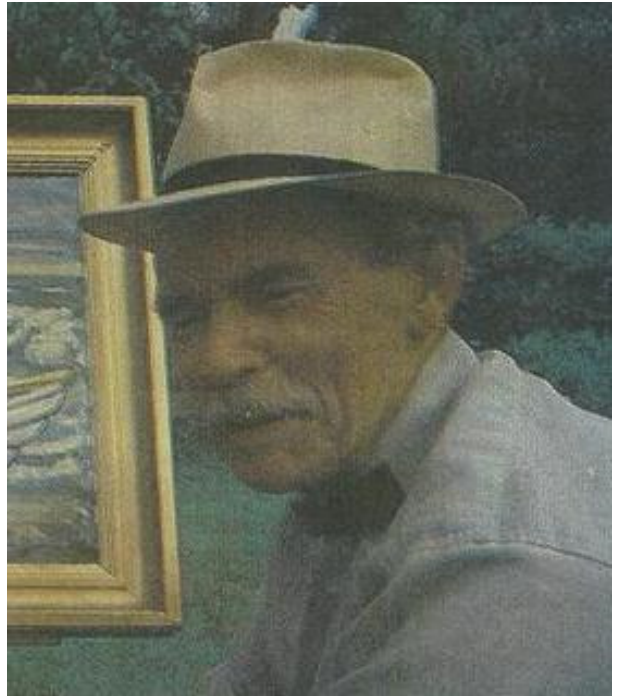
Min brors sørøverroman, der hed "Havets musketerer" var altså kommet i fornemt selskab.

Jeg har selv læst den, og fantasi manglede der i hvert fald ikke i den. Hovedpersonerne, en ung mand og en blind pige, gennemlever den ene faretruende situation efter den anden, men naturligvis overlever de på mirakuløs vis.

Min bror og jeg havde hver sit sommerhus i Liseleje, som vi havde arvet. Mit lå på Hulevej og hans på Østerledsvej. I mange år tilbragte vi det halve af året i Liseleje. Vi startede sæsonen i begyndelsen af maj og boede der til slutningen af oktober.

I Liseleje var min bror for alvor i sit es. Her malede han landskabsbilleder efter farvefotos, han selv tog under sine cykelture. Tibirke bakker og Tisvilde Hegn var et yndet mål både for ham og mig selv.

Når solen skinnede, kunne man næsten altid være sikre på at finde ham ude i haven siddende på en klapstol med sit staffeli foran sig og med sin gamle stråhat på. Han malede utallige strandbilleder og solnedgange. Han var hurtigt blevet kendt som Liselejemaleren og signerede altid sine billeder Sinclair-Z. Der hænger mange af dem rundt omkring i sommerhusene i Liseleje. Og i Melby hænger inde i selve den gamle

mølle et stort maleri af møllen. Han havde i mange år et udstillingsskab i Liseleje tæt ved købmandsbutikken.

Frederiksborg Amts Avis havde den 6. august 1986 et stort interwiev med ham ledsaget af to farvefotos af ham, begge taget i hans have. Det var han selvfølgelig glad for, for det var jo en god reklame. Han malede også portrætter efter fotos, som kunden selv medbragte. Han havde aldrig tid til at kede sig, for den store have skulle også passes, og det blev den.

Min bror var dyreven. Især holdt han af fugle. Når han var i København, havde han altid lommerne fulde af fuglefrø. I samme øjeblik, han trådte ud af gadedøren, kom en hel sværm af gråspurve flyvende ham i møde og flokkedes omkring hans fødder, mens han smed håndfulde af frø ned til dem. Bagefter fulgte duerne, og til dem medbragte han solsikkefrø.

I Liseleje havde han haven fuld af fuglekasser. Der var altid 5-6 par rugende mejser i kasserne. Et par foretrak dog en omvendt fløjtekedel, der var anbragt i hækken med tuden nedad.

I de to stærekasser blev der hvert forår udklækket et nyt kuld stæreunger, der forlod kasserne næsten på dato.

Han slog aldrig selv det mindste kryb ihjel. Hvis et insekt havde forvildet sig ind i haven, blev det omhyggeligt og skånsomt indfanget og båret ud i det fri.

Skete det, at han under en spadseretur i plantagen kom til at træde på en skovsnegl eller kvase et sneglehus med levende indhold i småstykker, havde han dårlig samvittighed flere timer efter.

Når jeg under et besøg sad ude i hans have og nød solen i en liggestol og havde smidt skjorten, kunne det ske, at en flue vedblev at lande på mine arme eller på min mave, og når det til sidst irriterede mig så meget, at jeg med et velrettet klask slog den ihjel, mens min bror overværede det, fik jeg altid at vide, at den flue, jeg havde aflivet, havde mindst lige så stor ret til som jeg til at være på denne jord.

Han havde naturligvis også et stort foderbræt uden for det store vindue i dagligstuen, hvor der også var ophængt flere frøautomater. På foderbrættet landede der uafbrudt småfugle, der hentede frø. Det skete af og til, at en spurvehøg lynhurtigt dukkede ned og snuppede en af dem, som den fløj væk med. Det ærgrede naturligvis min bror. Men de skulle jo også leve.

Og så havde han grønne fingre som få. Lige meget, hvad han såede eller plantede i sin have, så trivedes det. Nogle år havde han så mange jordbær, at han kunne gå rundt og forære sine naboer af sin overflod. Naturligvis fik jeg også min part. Det gjaldt også tomater og auberginer, som jeg selv aldrig fik held med i min egen have. Et år fik jeg så mange auberginer, at jeg hver eneste dag måtte stege mindst en sammen med mine kartofler, og de smagte faktisk udmærket.

Jeg har ofte set min bror stå og snakke til sine blomster, især til roserne, som han havde i alle mulige farvenuancer. Han havde vist læst et eller andet sted, at det havde en positiv virkning på alle planter. Måske havde han ret, for hans roser var ikke bare pragtfulde at se på, men de duftede næsten bedøvende dejligt.

Min bror og jeg havde altid været rørende enige om, at ægteskabet ikke var noget for os. Alt det med støjende børn, barnevogne, svigerforældre og familiefester virkede mildest talt skræmmende på os.

Men i 1951 fik min bror alligevel en fast partner, selv om de aldrig giftede sig.

Hun hed Merethe Dons og havde som lille boet sammen med sine forældre og en storesøster i opgang nr. 7 på Store Møllevej på Amager, mens min bror og jeg boede sammen med vore forældre i opgang nr. 9. Så vi havde faktisk kendt hende i mange år.

Men efter afslutningen af 2. Verdenskrig blev hun som en af de første ansat som stewardesse i det nystartede SAS. Hun kom de følgende år til at flyve på de lange ruter til New York og Nairobi og delte en lejlighed i Stockholm med to andre stewardesser.

Derfor så vi hende kun yderst sjældent.

Men da hendes mor døde kun 57 år gammel i 1952, opsagde hun sit job hos SAS, forlod lejligheden i Stockholm, for at vende tilbage til Store Møllevej og passe sin gamle far, der var pensioneret bankmand. Han havde svært ved at klare sig alene uden sin kone, som han havde levet lykkeligt sammen med.

Og før jeg vidste af det, var min bror blevet så glad for hende, at han tilbragte alle sine aftner sammen med hende og hendes far. De var også med ham, når han tog til Liseleje.

Da Merethes far nogle år efter døde, tilbragte hun gennem mange år hele sommeren fra maj til oktober sammen med min bror i hans sommerhus. Nu tog hun sig af madlavningen og rengøringen. Det havde aldrig været hans stærke side. Jeg besøgte dem naturligvis ofte, og der var overhovedet ingen tvivl om, at de havde det rart i hinandens selskab. Jeg tror, det var de lykkeligste år i min brors liv. Utallige er de farvefotos, han tog af hende i disse somre.

Da Merethe, der var to år ældre end min bror, måtte flytte fra den store lejlighed på Store Møllevej til en mindre beskyttet bolig i Øselgården på Amager, besøgte min bror hende hver eneste dag. Han gik hjemmefra ved 13- tiden og jeg så ham sjældent igen før ved 20- tiden. Han svigtede helt Liseleje og overlod til mig at få solgt sit sommerhus, der ellers rummede så mange minder.

Da Merethe omsider døde, tog det så hårdt på ham, at han selv helt syntes at have mistet livslysten.

Han døde et års tid senere efter at have været indlagt tre uger på Herlev Sygehus. Jeg besøgte ham hver dag trods den besværlige tur frem og tilbage. Han døde den 3. oktober 2004.

I den dødsannonce, jeg indrykkede, skrev jeg, at jeg havde mistet min elskede bror og bedste ven, for det var netop, hvad jeg følte. I de 81 år havde vi delt sorger og glæder og altid støttet og hjulpet hinanden, når det var nødvendigt.

Og selv efter sin død har han hjulpet mig på en ejendommelig måde. Et par måneder efter hans død blev jeg ringet op af en bekendt ingeniør Ib Damm, der tidligere havde været formand for Melby og Omegns Grundejerforening. Han fortalte mig, at han havde skænket to af min brors malerier, der forestillede nogle af Frederiksværkbanens tog, til sin stamcafe "Jernbanecafeen", der lå i Reventlowsgade lige bag Københavns Hovedbanegård. Der skulle de afsløres den 18. april 2005, og han håbede meget, at jeg ville møde op på denne dato og foretage afsløringen, og det lovede jeg.

Desværre skete der så det, at jeg få dage inden den nævnte dato var så uheldig at forstuve min højre ankel under et ophold i badeværelset, og de følgende dage var det næsten umuligt for mig at støtte på foden, så ondt gjorde det. Og den 18. april var det ikke blevet bedre. Tværtimod. Derfor turde jeg ikke vove mig ned på gaden og hen til nærmeste busstoppested for at køre ind til Hovedbanegården og humpe gennem den lange banegårdshal til trappen, der førte ned til Istedgade, i den anden ende, og jeg skulle jo også hjem igen. Det ville aldrig gå godt.

Alligevel var det, som om en næsten uimodståelig kraft tvang mig til at gøre forsøget, og trods voldsomme smerter nåede jeg ind til Reventlowsgade og ind i cafeen, der var fuld af mennesker. Med hjælp af et par andre gæster fik jeg afsløret min brors to malerier og kunne så endelig sætte mig ved et bord med et glas fadøl. Ved bordet sad i forvejen en sympatisk middelaldrende gæst. Vi kom hurtigt i snak, og han spurgte hvad jeg lavede. Jeg fortalte, at jeg var forhenværende ugebladsnovelleforfatter, men at jeg stadig skrev og lige var blevet færdig med en lille bog om besættelsestiden, sådan som jeg selv havde oplevet den. Den følgende 5. maj ville det være 60-årsdagen for Danmarks befrielse.

Så fortalte han, at han havde en ven, der havde sit eget forlag, og min bog ville sikkert lige være noget for ham. Derfor bad han om mit telefonnummer. Og så tilbød han at køre mig hjem!!

På den måde kom jeg i forbindelse med Ole Holmstrøm, og hvad det kom til at betyde for os begge, kan næppe overdrives. Ikke alene blev bogen trykt, men det blev flere af mine utrykte artikler også og lagt ud på internettet. Og en ny bog er på vej.

Dette kan jeg udelukkende takke min afdøde bror for. Var jeg blevet hjemme den 18. april 2005, havde jeg aldrig truffet Ole Holmstrøm, og da Ole sikkert gerne vil høre lidt om det menneske, der på en måde har ført os sammen, har jeg skrevet denne beretning om et af de mennesker, der har stået mig nærmest.